

Levél a szerkesztőhöz. Vettük s minden megjegyzés nélkül közöljük az alábbi sorokat:

Tisztelt Szerkesztőség!

Szüleim járatták a Napkeletet. Én belőle legszívesebben az Apró cikkeket olvasom, ezeket cserkészcsapatunkban is igen mulatságosaknak (házi kifejezésünkkel: «muris»-aknak) tartják. A karácsonyi számban nagyokat derültünk Rodrigo úr cikkén, melyben Szép Ernő úr történelmi színművének «fejvakaró» jelenetén csóválta a fejét. Újévkor azután barátaimmal moziszenvedélyünknek áldoztunk és közköltéségen megvásároltuk A Hét című mozifilm új kiadást. Ebben valaki *Irodalmi rovarháború Tormay Cecile lapja és Szép Ernő között* címmel védelmébe veszi Szép úr rovarkáit, mondván, hogy azok történelmi tények, felesleges tehát felháborodni a «XIV. Lajos korabeli fejvakaró»-ra. Ámde a Napkeletnél — úgy mond — nyilván «azt hitték, hogy ez az egész rovar-ügy egyszerűen destruktív kitalálás», már pedig «egy ilyen kitűnően szerkesztett, előkelő folyóiratnál nemcsak a magyar, hanem a világtörténelmet is egyesre kell tudni».

Ezekután a házunkban lévő rövid-árkereskedés kasszás-kisasszonyától kölcsönkértem a Nyugatot is, hogy lássam, vajjon Szép úr hányasra tudja a világtörténelmet. Én ugyanis valóban egyesre tudom, most éppen XIV. Lajost tanuljuk s legutóbb ebből is egyesre feleltem az osztályfőnök úrnál. Elolvastam Szép úr darabját s mondhatom: hibásabb írásbeli dolgozatot még osztálytársaimnál sem láttam. A színművet XIV. Lajos következő szavai nyitják meg: «Örvendek, urak, hogy Önöknek is olyan mulatságára szolgált a tegnapi bemutatótt Tartuffe. Úgy láttam, a bíbornok is rendkívüli mód derült volt, mikor a képmutató abbé az asztal alá bújtatva morfondirozott keservesen.» Mire Richelieu így felel: «Sire, nem mint bíbornok, hanem mint kancellár hahotáztam.»

Hát, kérem szeretettel, ez bizony: szekunda. Osztályfőnök urunk ezt mondaná rá: «Fiam, eszedem légy!

Richelieu aligha vett részt XIV. Lajos koronatanácsában, mert mikor emez (öt éves korában!) trónra került, a bíbornok már egy éve sirba szállt. S még hogy a Tartuffe-ről diskuráljanak! Ezt XIV. Lajos uralkodásának huszonegyedik évében mutatták be. Richelieu nemcsak e művét nem ismerte Molièrenek, de még a híret sem, hiszen Jean Baptiste Poquelin a bíbornok halála után egy esztendővel csapott fel vándorszínésznek s akkor vette fel a Molière nevet is». — Szép úr, ez némi világtörténelmi gixer. Azzal se mentegetőzzék, hogy Richelieut összetévesztette utódával, Mazarin bíbornokkal, mert a Tartuffe bemutatója évében már ez utóbbi is hat éve halott volt...

Nem akarok visszaélni a tek. Szerkesztőség türelmével s ezért még csupán a színmű végéről adok egy kérdést Szép úrhoz. Hogy' lehetséges, hogy itt Maintenon asszonyt a király megúnt nőismerőséül emlegetik? 1667-ben! A Tartuffe bemutatóját követő napon! Hiszen osztályfőnök urunktól úgy tanultuk, hogy Mme de Maintenon XIV. Lajos számos nőismerőse közt sorban az utolsó volt s csak 1680-ban, tehát tizenhárom évvel e színmű időpontja után lett a király nőismerősévé!

Szép úr, Önnek csekély negyven esztendő ide vagy oda, meg sem kottyán. Az ilyesmiért nálunk «körmös» jár a léniával. Örülök, hogy kölcsönvettem a Nyugatot, mert kisült, hogy a világtörténelmet ennél a kitűnően szerkesztett, előkelő folyóiratnál sem tudják egyesre. De legalább egyesre tudják a — rovarokat. Mert ez a «rovar-ügy» aztán csakugyan nem destruktív kitalálás, hanem hiteles történelmi tény — leszámítva annyit, hogy ez ügyben XIV. Lajosnak Richelieu kancellár legjobb akarata ellenére sem segídezhetett.

Rodrigo úr a rovarkákat csak «finynyásság»-ból nehezményezte, de okmányyszerű hitelességüket — hiszen Sainth Simont nyilván ő is olvasta — esze ágában sem volt kétségbe vonni. A kevésbbé hiteles dátumokról pedig

tapintatosan hallgatott. Ezért bátor-
kodtam most ezeket pótlólag én ki-
gazgítani — egyesre.

Alázatos szolgáljuk :

magoli Diák Péter

VII. oszt. reálgimn. tanuló,
önképzőköri titkár.

Amorózó a nézőtérén. Mindmáig szigorú színházi paragrafus tiltotta meg a színészeknek, hogy olyan estén, mikor fellép, «civilben» mutakozzzék a nézőtérén. Ez valóban elemi követelménye is a színpadi hatás főfeltételének : az illúzióknak. Furcsa is volna, hogy ugyanazon az estén például Hamletet előbb kopaszon lássam a nézőtérén, majd fürtös fejfel a színpadon ; vagy Othellót Jágóval sörözni a buffetben. Pedig efféle látványoknak némi előjelei máris mutatkoznak. A Nemzeti Színház kamaraintézetében (mely a maga «intim» voltát e tekintetben — úgy látszik — kissé tágan értelmezi) legutóbb az egyik előadó, telt nézőtér szemeláltára, előbb egy ismert primadonna páholyában udvarolt, majd a földszint egyik középső széksorában tett látogatást hölgyismerőseinél ; egy órával később azután a színpadon láttuk viszont, hadnagyi egyenruhában.

Hová jutottunk Jászai Mari felfogásától, ki oly jelenet után, melyben a színpadon meghalt, a legviharosabb hívásra sem mutatkozott többé a közönség előtt ! Finom ízlése már ebben is a színpadi illúzió sérelmét látta volna.

A színész *megszemélyest*. Ez azt jelenti, hogy új, a maga «civil» mivoltától merőben elkülönülő alakot visz a színpadra, ez az alak tehát abban a pillanatban születik meg, mikor benne a színész legelőször mutatkozik a rivalda lámpái előtt. Az új alaknak nyomban el kell feledtetnie azt, hogy játszóját tegnap esetleg más szerepben láttam a színpadon, vagy ma sárcipőben az utcán.

Vissza tehát a régi törvényhez ! Ha Jászai Mari láthatatlanná lett színpadi meghalása után, utódai legyenek láthatatlanok legalább színpadi — megszületésük előtt. *Rodrigo.*

Molnár Ferenc és — Kossuth. Egy déli «est»-i lap, melyben a fák gyakran nőnek az égig, Molnár Ferenc newyorki sikeréről a következőket írja :

«Molnár Ferenc rendkívüli sikerrel tartotta meg előadását a magyar drámáról a Columbia egyetemen... A terem az érdeklődés méreteihez képest túlszűk-

nek bizonyult... Kevéssel az előadás előtt lezárták a kapukat. A későn érkezettek csak az utcáról nézhettek fel az első emeleti auditoriumba...» stb. stb. stb.

«Bent az auditoriumban néma csend... Molnár három professzor kíséretében vonul a pódiumra... Tapsvihar... Profj. Odell szólni kezd: Molnár a világirodalomban a legelső helyek egyikét foglalja el» stb. (Az olvasó azt hihetné, hogy Molnár e kijelentésre szégyenében elbűjt; nem lehetne, mert hirtelen növésnek indult, mint az «égig érő fák».)

«Molnár... a pódium szélére lépett s belefogott előadásába. Kifogástalan frakk símul a testén, hoféher haja alatt arcának csodálatos frissége, szemének mély, átható tekintete a rokonszenv, a lelkes együttérzés hangulatát tette uralkodóvá pillanatok alatt. Az örök szellemi fiatalág állott a pódiumon és csendő hangon tolmácsolt gondolatokat, amelyek felette állnak térnek és időnek...»

Nem folytatom az idézést, mert kevés rá a «tér és idő.» Nem is értem, hogy a gondolatok hogy állhatnak felette a térnek s általában mi közik a térhez. A fontos, hogy egy világirodalmi nagysággal gazdagodtunk, akire kitűnően símul a frakk. A halhatatlan frakk ! Vajjon melyik szabó szabta? Melyik segéd varrta rá a gombot? Ki volt tanítója s hol járt iskolába, hogy a cérnát oly mesterkezekkel pengeté? Mindez bizonyára sok kutató munkájába kerül a filológusoknak.

Egyébként módfelett örültünk, hogy a jeles író mint esztétikus messze földön sikert aratott s úgy halljuk, az itthoni színházak, melyeknél Molnár újabb darabjai megbuktak, még jobban örülnek s most igrkeznek az író dramaturgiai felolvasónak megnyerni.

*

Egy hasonló szellemű színházi lap is foglalkozik Molnár amerikai nagy esetével s az író sikerét jelentőségében Kossuth amerikai partraszállásához méri. «A világhírű író kiszámíthatatlan nagy szolgálatot tett amerikai körútjával a magyarságnak.» «Kossuth Lajos bevonulása óta nem volt még olyan magyar siker, sem külsőségekben, sem hatásában, mint Molnár Ferencé.»

Dejszen, ennek már a fele se tréfa. Ez már nem «világirodalom», (mily bitang ez a szó!) hanem magyarság. Amíg csak világirodalmi polcokra tolják fel Molnár : hagyján ! Tőlünk akár a naprendszer fényforrásának, a nemzetközi ötletfércelők csillagának, sőt a Wildevel kevert héber elmesség gyöngy-